



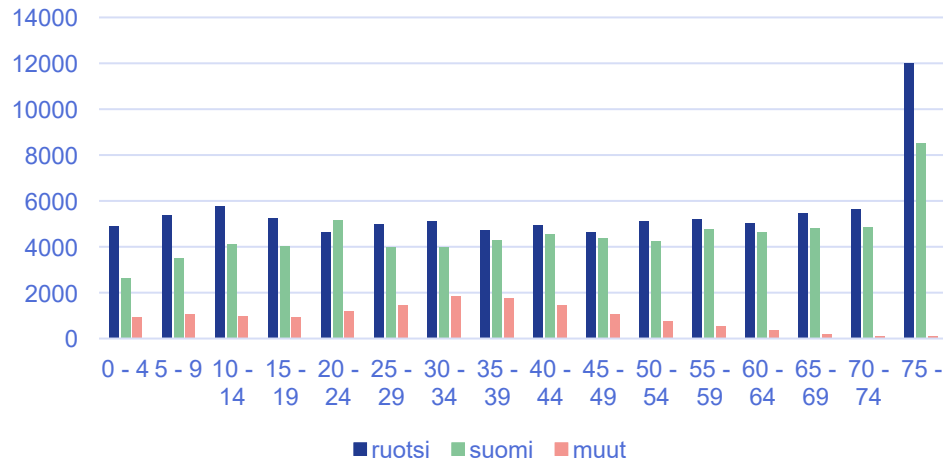
Hur mår Österbotten? Miten Pohjanmaa voi?



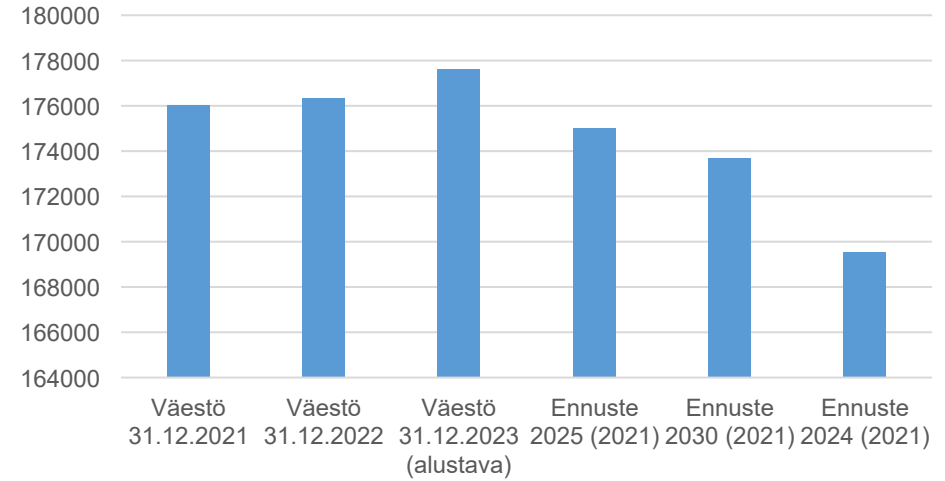


Väestörakenne ja kielijakauma

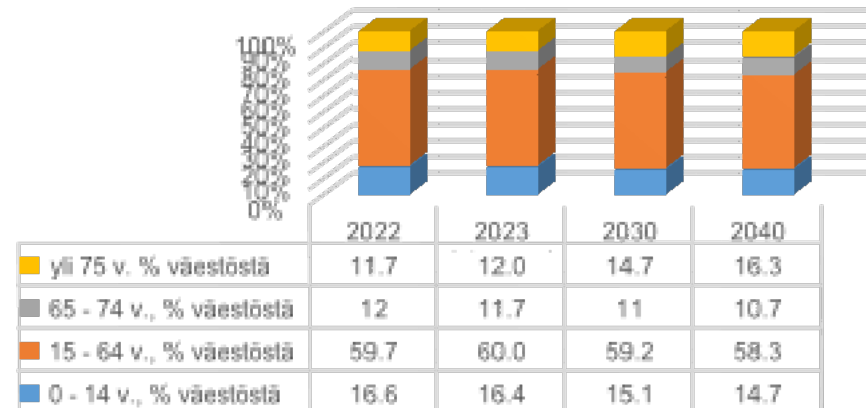
kielellinen jakauma ikäryhmittäin 2022



Väestö 2021-2023, ennuste 2025-2040



Väestörakenne 2022, 2023, ennuste (2021) 2030, 2040





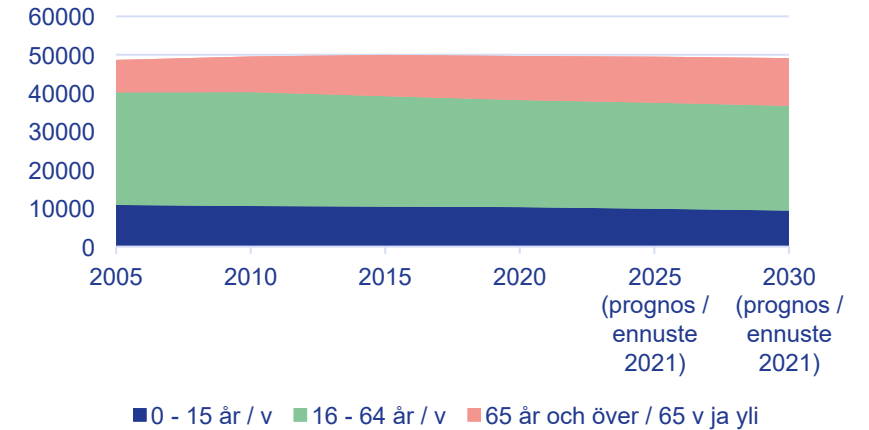
Vår befolkningsstruktur förändras

Väestörakenteemme muuttuu

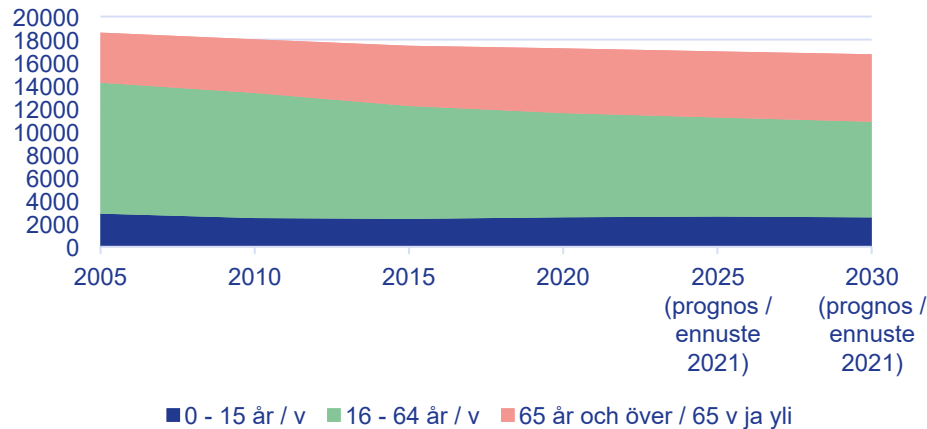
Vi måste säkra människornas
funktionsförmåga

Meidän pitää varmistaa ihmisten
toimintakyky

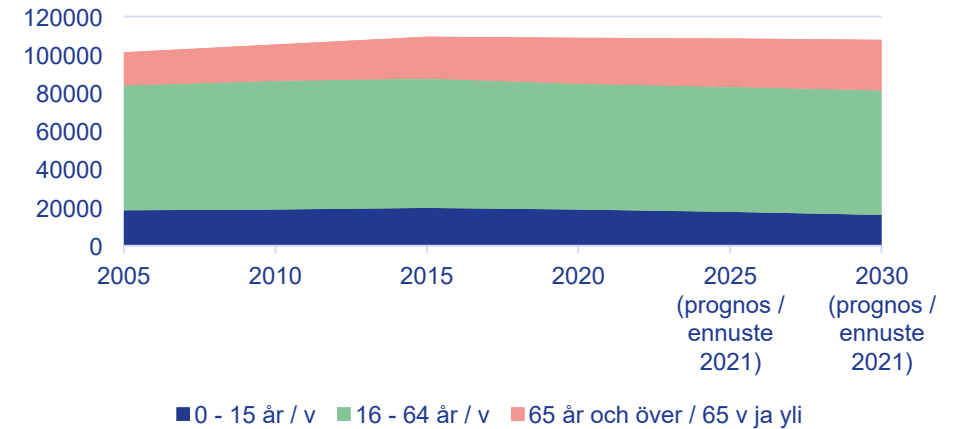
Jakobstadsregion ekonomiska region
Pietarsaaren seutukunta



Sydösterbottens ekonomiska region
Suupohjan rannikkoseutu



Vasa ekonomiska region
Vaasan seutukunta





De riksomfattande målen för ordnandet av social- och hälsovården (STM 2024)



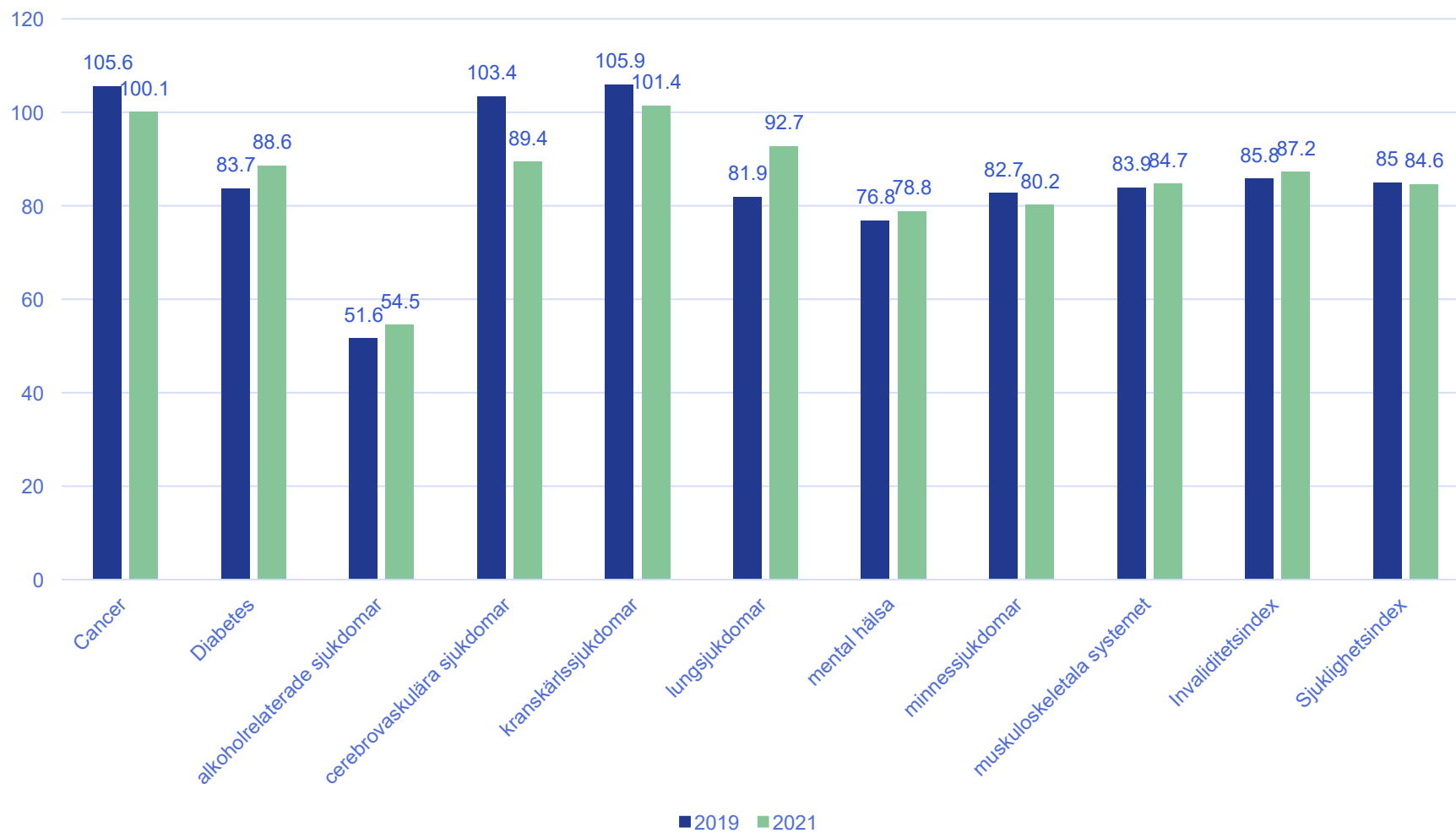


Valtakunnalliset tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle (STM 2024)



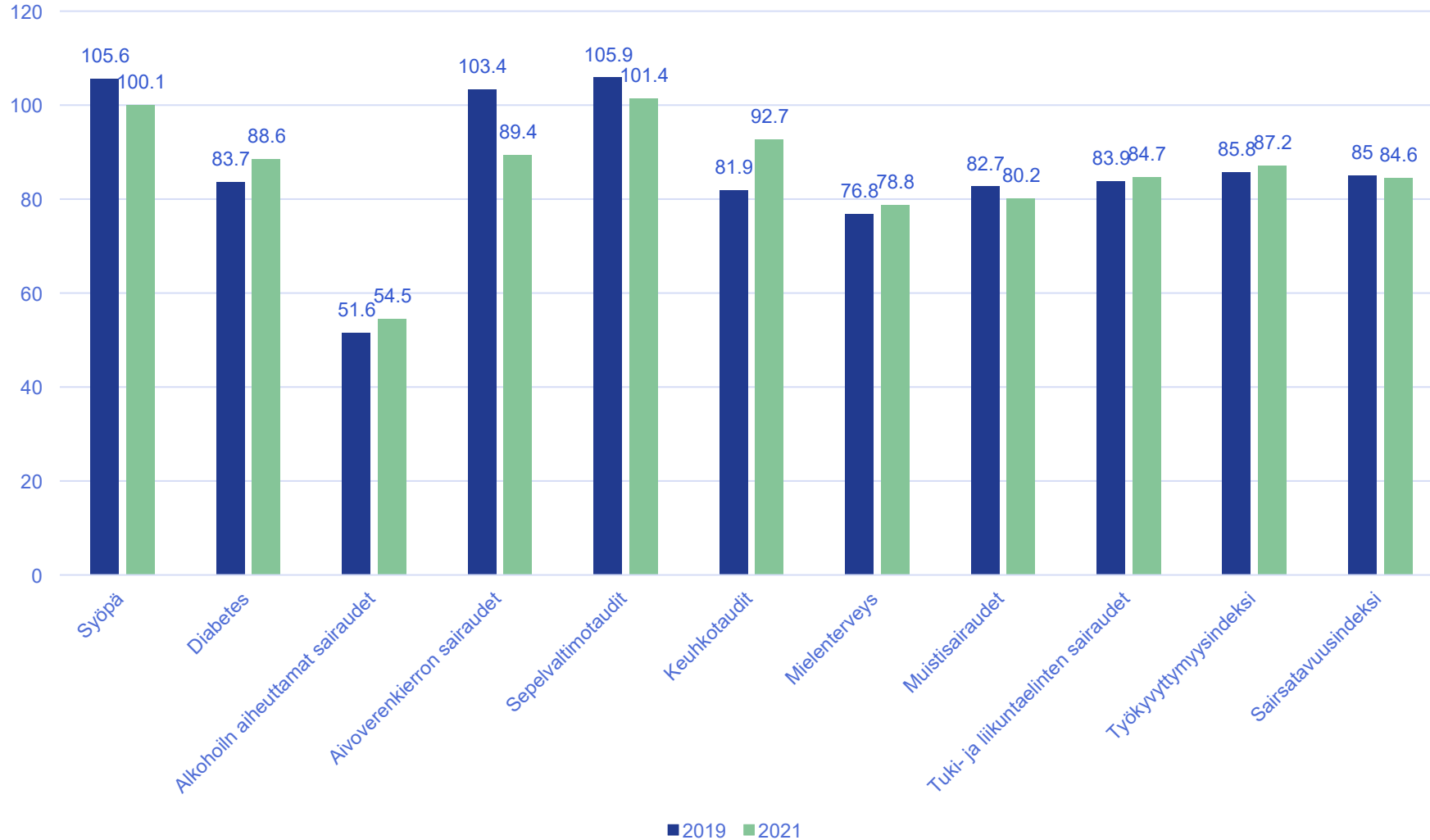


Utveckling av Österbottens åldersstandardiserade hälsoindex 2019-2021, (landets medeltal=100)





Pohjanmaan ikävakioidun terveyst indeksi n kehitys 2019-2021 (maan keskiarvo=100)





Kampen mot folksjukdomarna*

Hälsa- och välfärdsproblem är vanligare i befolkningsgrupper med låg utbildnings- och inkomst

Ca 550 milj. € / år

Mer rörelse

• Stillasittandet kostar **3,2 miljarder** (UKK-institutet)



• Sjukdomar i stöd- och rörelseorganen förorsakar arbetsgivare utgifter om **1,5 miljard** euro, i Finland **3–4 miljarder** euro. (TULE ry)

Psyiskt välmående

• Psykiska problem har uppskattats kosta samhället upp till **11 miljarder** euro/år. I synnerhet antalet sjukfrånvaron och invalidpensioner är högt. (SHM 12.5.2023)



Hälsosammare mat

• fetma kostar samhället cirka **fem miljarder** euro årligen. (SHM 12.5.2023)



Mindre alkohol

• Alkohol och droger kostade det finländska samhället ca **1 miljard** euro år 2022 (SHM 12.5.2023)



Valet är ditt!

*

- hjärt- och kärlsjukdomar
- psykisk ohälsa
- diabetes
- cancersjukdomar
- kognitiva sjukdomar (minnessjukdomar)
- sjukdomar i stöd- och rörelseorganen

Därtill uppskattas de årliga kostnaderna för skador och misstag inom hälsovården i Finland uppgå till 1 miljard € (STM 2022)

Österbottens andel enligt befolkningsmängden och sjuklighetsindex



Taistelu kansantauteja* vastaan

Terveys- ja hyvinvointiongelmat ovat yleisimpiä matalan koulutuksen ja tulotason väestöryhmissä

n. 550 milj. € / v.

Liikutaan enemmän

- Liikkumattomuus maksaa **3,2 mrd** euroa (UKK instituutti)
 - Tuki- ja liikuntaelinsairauksista aiheutuvat kulut työnantajille noin **1,5 mrd euroa** ja Suomelle arviolta **3–4 mrd euroa**. (TULE ry)



Psyykinen hyvinvointi

- Mielenterveysongelmien on arvioitu aiheuttavan yhteiskunnalle **jopa 11 mrd** euroa/vuosi. Erityisesti sairauspoissaolojen ja työkyvyttömyyseläkkeiden määrä on korkea. (STM 12.5.2023)



Pohjanmaan osuus väestömäärän ja sairastavuusindeksin mukaan

Voit itse vaikuttaa,

Syödään terveellisemmin

- lihavuus aiheuttaa yhteiskunnalle noin **viiden mrd** euron kustannukset vuosittain. (STM 12.5.2023)



Juodaan vähemmän alkoholia

- Alkoholi ja huumeet aiheuttivat suomalaiselle yhteiskunnalle **n. 1 mrd** euron kustannukset vuonna 2022 (STM 12.5.2023)



*

- sydän- ja verisuonitaudit
- mielenterveysongelmat
- diabetes
- syöpäsairaudet
- muistisairaudet
- tuki- ja liikuntaelinsairaudet

Lisäksi arvion mukaan terveydenhuollossa tapahtuvat haitat ja vahingot aiheuttavat Suomessa vuosittain jopa 1 miljardin €:n kustannukset. (STM 2022)



Allmänt

- Österbottens befolkning har flera socialt skyddande faktorer, men det finns skillnader mellan kommunerna
- sysselsättningsgraden är hög
- andelen personer som behöver bostadsstöd och antalet skilsmässor är lägre än i resten av landet
- förväntad livslängd är den högsta i Finland. PYLL-indexet (Potential Years of Life Lost) och DALY (disability-adjusted life years) är bäst efter Åland.
- hälsoundexet är endast bättre i Nyland och Åland
- nettokostnaderna för social- och hälsovårdstjänster var 4,2% över genomsnittet i landet 2022.
 - det används mer dygnet runt-service än genomsnittet i landet (exempelvis sjukhusvård, primärvård, äldreomsorg, funktionshinderservice)
- NPS är utmärkt (2023: 60).
- tillgängligheten till vård uppfyller inte, som generellt i Finland, alla delar av vårdgarantin.
- det finns utrymme för förbättringar när det gäller användningen av digitala tjänster och kontinuiteten i vården av personer med flera sjukdomar.
- personer med utländsk bakgrund upplever oftare att de har fått social- och hälsovårdstjänster otillräckligt jämfört med hela befolkningen.

Yleistä

- Pohjanmaan väestöllä on useita sosiaalisesti suojaavia tekijöitä, mutta kuntien välillä eroja
 - työllisyysaste on korkea
 - asumistukea tarvitsevien ja avioerojen osuus on pienempi kuin muualla maas-sa
 - elinajanodote on Suomen korkein
- PYLL-indeksi (Potential Years of Life Lost) ja DALY (disability-adjusted life years) maan parhaat Ahvenanmaan jälkeen
- Terveysindeksi parempi ainoastaan Uudellamaalla ja Ahvenanmaalla
- Sote-palveluiden nettokäyttökustannukset 2022 oli 4,2% yli maan keskitaso
 - Käytetään enemmän ympärivuorokautista palvelua kuin maassa keskimäärin (esh, pth, vanhuushuolto, vammaishuolto)
- NPS erinomainen (2023: 60)
- Hoidon saatavuus ei täytä, kuten Suomessa yleisesti, kaikilta osin hoitotakuuta
- Digitaalisen palveluiden käytössä ja monisairauden hoidon jatkuvuudessa kehitettävää
- ulkomaalaistaustaiset kokevat saaneensa sosiaali- ja terveystalvuuja riittämättömästi useammin kuin koko väesfo



Barn, unga och familjer

- färre familjer där det finns en ensam förälder, färre barnfamiljer som får utkomststöd, risken för barnfattigdom är lägre
- andelen personer som får grundläggande socialvårdstjänster är lägre än genomsnittet i landet.
- skolelevernas sociala ångest minskar, vuxenstöd i skolorna är lättillgängligt
- ångest och återkommande smärtor blir vanligare
- andelen överviktiga och stillasittande åttondeklassare är högre än genomsnittet i landet
- andelen barn som har upplevt fysisk våld från vårdnadshavare har ökat, mer än en tredjedel av eleverna i årskurserna 4 och 5 rapporterar att de har upplevt psykiskt våld från vårdnadshavaren.
 - Vanligare i svenskspråkiga skolor, å andra sidan trivs eleverna bättre i svenskspråkiga skolor.

Lapset, nuoret perheet

- harvemmissa perheissä on yksi vanhempi, harvemmat lapsiperheet saavat toimeentulotukea, lapsiköyhyysriski on pienempi
- sosiaalihuollon peruspalveluiden saavien osuus pienempi kuin maassa keskimäärin
- koululaisten sosiaalinen ahdistuneisuus vähenemässä, aikuisten tuki kouluissa hyvin saatavissa
- ahdistuneisuus ja toistuvat kivut yleistyvät
- ylipainoisuus ja heikosti liikkuvien 8-luokkalaisten osuus yli maan keskitason
- huoltajan fyysistä väkivaltaa ko-ke-nei-den osuus on kasvanut,
- yli 1/3 vuosiluokkien 4 ja 5 oppilaista ilmoittaa kokeneensa huoltajan henkistä vä-ki-valtaa
 - tavallisempi ruotsinkielisissä kouluissa, toisaalta ruotsinkielisissä kouluissa viihdy paremmin koulussa



Forts.

- växande problemgrupp är unga med hög frånvaro från skolan och elever vars psykiska hälsa är så dålig att de inte kan gå i skolan
 - föräldrarnas dåliga mående är en av orsakerna till detta.
- brott bland minderåriga är lägre än genomsnittet i landet
- alkohol- och droganvändningen är lägre än genomsnittet i landet, andelen dagligrökare minskar men användningen av snus och e-cigarett ökar.
- vaccinationsgraden är lägre än i resten av landet
- användningen av skol- och studiehälsovården är högre än genomsnittet i landet, men en större andel elever rapporterar att de inte har fått hjälp därifrån.
- färre barn placeras utanför hemmet än på andra håll i Finland
- psykiatriska öppenvårdstjänster används mindre än genomsnittet i landet, men vårdtiden på avdelningarna är längre.
- specialistläkartjänster för barnsjukdomar används mer än i resten av landet.

Jatk.

- kasvava ongelma nuoret, joilla on runsaasti poissaoloja kou-lusta ja oppilaat, joiden psyykkinen vointi on niin huono, että he eivät kykene käy-mään koulua
 - Vanhempien pahoinvointi yksi syy tähän
- alaikäisten rikollisuus alhaisempi kuin maassa keskimäärin
- alkoholi- ja huumeiden käyttö alle maan keskitasoa, päivittäin tupakoivien osuus pienenee, mutta nuuskan ja sähkötupakan käyttö lisääntyy
- rokotekattavuus on muuta maata matalampi
- koulu- ja opiskeluhuollon käyttö on korkeampi kuin maassa keskimäärin, mutta suurempi osuus oppilaista ilmoittavat etteivät ole saaneet sieltä apua
- kodin ulkopuolelle on sijoitettu vähemmän lapsia kuin muualla Suomessa
- psykiatriset avopalvelut käytetään vähemmän kuin maassa keskimäärin, mutta osastojaksot ovat pidemmät
- Lastentautien erikoislääkäripalvelut käytetään muuta maata enemmän



Arbetsför ålder

- andelen personer som använder för mycket alkohol är lägre än genomsnittet i landet
- andelen personer mellan 20 och 64 år som dagligen använder tobaks- eller nikotinprodukter är högre i välfärdsområdet än i resten av landet
- finns fler personer med otillräcklig fysisk aktivitet i Österbotten än i hela landet
- andelen personer mellan 20 och 64 år som är betydligt psykiskt belastade var på uppgång år 2022 och högre än genomsnittet i landet, cirka 20 procent
 - ofta ett hinder för att påbörja studier och arbete.
- andelen personer som har fått sjukdagpenning är högre än i resten av landet, men andelen personer som har fått specialersättningsberättigade läkemedel är lägre.
- arbetslösheten och antalet unga arbetslösa har ökat, men är lägre än i resten av landet, särskilt andelen svärsysselsatta.
 - det är en risk att det är möjligt att få arbete i området utan utbildning på andra stadiet
- många blir förtidspensionerade särskilt på grund av psykiska problem och sjukdomar i rörelseorganen.
- problem med tillgången till psykiatriska tjänster.
- behov av nya boendeformer för personer med funktionshinder och personer med missbruk.

Työikäiset

- Alkoholliikaa käyttävien osuus on alle maan keskitason
- Päivittäin tupakka- tai nikotiinituotteita käyttävien osuus 20-64 vuotiaissa on hyvinvointialueella muuta maata korkeampi
- liian vähän liikkuvia on Pohjanmaalla enemmän kuin koko maassa
- psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus 20-64-vuotiaiden osalta oli 2022 noususuunnassa ja isompi kuin koko maassa, noin 20 prosenttia
 - usein esteenä opiskelujen ja töiden aloittamiselle
- Sairauspäivärahaa saaneiden osuus on muuta maata korkeampi, mutta erikoiskorvattavien lääkkeiden saaneiden osuus on pienempi
- Työttömyys ja nuorisotyöttömien määrät ovat kasvaneet, mutta muuta maata matalampi, varsinkin vaikeasti työllistyvien osuudet
 - uhkana, että alueella on mahdollista työllistyä ilman perusopetuksen jälkeistä koulutusta
- Työkyvyttömyyseläkkeelle siirrytään erityisesti mielenterveyssyistä ja tuki- ja liikuntaelinsairauksien vuoksi
- Psykiatrian palvelujen saatavuudessa ongelmia
- Vammaisille ja miepä-asiakkaille tarvitaan uudenlaiset asumismuodot



Äldre

- behovet och användningen av tjänster ökar generellt sett bland dem som är 75 år och äldre, särskilt bland dem som är 85 år och äldre.
- det bor lite färre människor hemma jämfört med hela landet
 - andelen personer som bor hemma minskar jämfört med resten av landet när åldern ökar
 - antalet personer som bor i vanligt serviceboende är färre jämfört med hela landet
 - antalet personer som bor i dygnet runt-serviceboende är fler än i hela landet.
- antalet personer som får anhörigvård är något fler jämfört med hela landet
- cirka lika många är i regelbunden hemvård som i hela landet
- det finns färre hushåll med en person i Österbotten jämfört med genomsnittet i landet
- känslan av trygghet har ökat, andelen som får tillräckligt med hjälp har ökat och antalet överviktiga har minskat något. Å andra sidan är det fortfarande utmanande att gå 500 meter. Andelen som upplever dåligt minne har ökat något och andelen som upplever en god livskvalitet har minskat något.
- av de över 65 år upplever cirka 1000 personer har brist på pengar påverkat inköp av mat, mediciner eller läkarbesök.
- väntetiderna för dygnet runt-serviceboende var 0-3 månader hösten 2023.
- användningen av äldres tjänster påverkas på lång sikt av hur framgångsrik man har varit med att hantera folksjukdomar och förebygga relaterade riskfaktorer samt att stödja befolkningens egenvård.

Ikäihmiset

- palvelujen tarve ja käyttö lisääntyy yleensä 75 vuotta täyttäneillä ja erityisesti 85 vuotta täyttäneillä
- kotona asuu hieman harvempi koko maahan verrattuna
 - kotona asuvien osuus vähenee muuhun maahan verrattuna, kun ikää tulee lisää
 - tavallisessa palveluasumisessa asuu harvempi koko maahan verrattuna
 - ympärivuorokautisessa palveluasumisessa asuu useampi koko maahan
- omaishoidon tuen hoidettavia on hieman useampia koko maahan verrattuna
- säännöllisen kotihoidon piirissä on suurin piirtein yhtä moni kuin koko maassa
- Pohjanmaalla on vähemmän yhden hengen asutokuntia suhteessa vastaavan ikäisten asutokuntiin kuin maassa keskimäärin
- turvallisuuden tunne on lisääntynyt, apua riittävästi saavien osuus on lisääntynyt ja ylipainoisten osuus on hieman vähentynyt. Toisaalta 500 metrin matkan käveleminen on edelleen haasteellista. Muistinsa huonoksi kokevien osuus on hieman lisääntynyt ja elämän laadun hyväksi tuntevien osuus on hieman vähentynyt
- rahanpuutteen vuoksi ruuasta, lääkkeitä tai lääkärikäynneistä on yli 65 vuotta täyttäneistä reilut 1000 henkilöä
- Ympärivuorokautisen palveluasumisen jonotusaikojen vaihteluväli oli 0-3 kuukautta syksyllä 2023
- Ikäihmisten palvelujen käyttöön vaikuttaa pitkällä aikavälillä se, miten hyvin aikuisväestön osalta on onnistuttu hoitamaan kansansairauksia ja ennaltaehkäisemään näihin liittyviä riskitekijöitä sekä tukemaan väestön omahoitoa



forts.

- bättre jämfört med hela landet.
 - fler upplever en bättre livskvalitet
 - färre känner sig ensamma.
 - färre upplever dagliga livet som otryggt
 - fler upplever sin hälsa som bättre och mindre psykiskt belastade
 - andelen som inte får tillräckligt med hjälp är lägre
 - andelen rökare och personer som använder för mycket alkohol är lägre.
- utmaningar jämfört med hela landet
 - oftare svårt att gå 500 meter för personer mellan 65 och 75 år
 - personer över 75 år upplever oftare svårigheter med att ta hand om sig själva
 - andelen som upplever dåligt minne (75+) är låg men något högre jämfört med nationell nivå.
 - å andra sidan färre personer som är berättigade till specialersättningsberättigade läkemedel för Alzheimers sjukdom jämfört med hela landet.

jatk.

- parempi koko maahan verrattuna
 - useampi kokee elämänlaadun parempana
 - itsensä yksinäiseksi tuntevia on vähemmän
 - päivittäisen elämänsä turvattomaksi kokevia on vähemmän
 - useampi kokee terveydentilan parempana ja psyykkisen kuormittuneisuuden vähäisempänä
 - apua riittämättömästi saavien osuus on pienempi
 - tupakoivien osuus on pienempi kuten myös alkoholia liikakäyttävien osuus
- haasteita koko maahan verrattuna
 - 500 metrin matkan käveleminen on useammin vaikeaa 65 ja 75 vuotta täyttäneillä
 - Yli 75 vuotta täyttäneillä on useammin kokemus siitä, että itsensä huolehtimisessa on vaikeuksia
 - Muistinsa huonoksi kokevien osuus (75+) on alhainen mutta kansalliseen tasoon verrattuna hieman korkeampi
 - Erikoiskorvattaviin lääkkeisiin Alzheimerintaudin vuoksi oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä on toisaalta vähemmän verrattuna koko maahan



Satsningar (TuSo) - äldre personer

- åtgärder för att öka antalet äldre personer som bor hemma i alla åldersgrupper
- åtgärder för att integrera servicehandledning och ta i bruk ett förebyggande perspektiv vid styrning till tjänster/egenvård och för stöd i att bo hemma
- åtgärder för att utöka gemenskapsboende och göra boenden mångformigare.
- åtgärder för att öka de äldres möjligheter och färdigheter att använda digital service
- åtgärder som stöder den äldres färdigheter och delaktighet i den översektoriella vård- och serviceprocessen.

Panostukset (TuSo) - ikäihmiset

- toimenpiteet kotona asuvien ikäihmistien määrän lisäämiseksi kaikissa ikäryhmissä
- toimenpiteet palveluohjauksen integroimiseksi ja ennaltaehkäisevän näkökulman käyttöönottamiseksi palveluun/omahoitoon ohjaamisessa ja kotona asumisen edistämiseksi
- toimenpiteet yhteisöllisen asumisen ja asumisen monimuotoisuuden lisäämiseksi
- toimenpiteet, joilla lisätään ikäihmistien mahdollisuuksia ja valmiuksia digitaalisten palvelujen käyttämiseen
- toimenpiteet, jotka tukevat ikäihmistien valmiuksia ja osallisuutta monialaisessa hoito- ja palveluprosessissa



Välstånd genom livet. Hyvinvointia läpi elämän.



Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue